

Erik Kalda

Erik Gamzejev

Euro aitaks Eesti majandust

Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves ütles enne oma täna ja homme toimuvat Ida-Virumaa visiiti Põhjarannikule antud usutluses, et kuigi meid ootavad ees majanduslikult rasked ajad, saame me neid enda kasuks pöörata oma majandust ümber korraldades, muutes selle teadmispõhiseks eksportmajanduseks.

Paljud Eesti poliitikud on väitnud, et meile pole vahet, kas USA presidendiks on vabariiklane McCain või demokraat Obama. Kas teie leiata samuti, et sellel, kumb neist istub maailma tähtsaima riigi tähtsaimas ametis, pole Eesti jaoks tähtsust?

Vaadates McCaini ja valitud presidendi Obama kampaania-aegseid avaldusi, näeme, et mõlemad mehed suhtuvad Balti riikidesse ja Eestisse selge poolehoiuga. Pole kahtlust, et tugevad liitlassuhted meie kahe riigi vahel jätkuvad. Eesti huvides on väga tugev ja kindel partnerlus Ameerika Ühendriikide ja Euroopa vahel. Samuti on Eesti otsestes huvides Ühendriikide rahvusvahelise autoriteedi paranemine. Tegemist pole meie egoistliku huviga, vaid sooviga, et maailm Euroopa ümber ja kaugemalgi oleks turvaline ja ohutu.

Kas teie arvates on Eestil võimalus praegust ülemaailmset majandussurutist enda kasuks pöörata?

Statistika räägib selget keelt: Eesti majandus on languses ning lähiaegadel ootavad riiki ja siin elavaid inimesi ees rasked ajad. Surutise pöörame enda kasuks juhul, kui kasutame keerulisi aegu oma majanduse struktuurseks ümberkorraldamiseks. Mida see tähendab? See tähendab muutumist odavale tööjõule tuginevast majandusest kvaliteetsemaks, oskustel ja teadmistel põhinevaks eksportmajanduseks; see tähendab uute ja kvaliteetsemate toodete ja teenuste väljatöötamist ning uute turgude leidmist. Need vajadused tõusnuks päevakorda rahvusvahelise finantskriisitagi, kuid nüüd on sellest saanud piltlikult öeldes ellujäämisküsimus. Ma ei kahtle, et Eesti ettevõtjad näevadki probleemide kõrval ka võimalusi ja väljakutseid. Iga majanduslangus on ühtlasi uue tõusu algus.

Mida soovitate inimestele, kes praeguses majandusolukorras jäävad elu hammasrataste vahele, kaotavad töö?

Ei tohi käega lüüa ja norutama jääda. Selle asemel tuleb aktiivselt otsida murele lahendusi ja enda eest seista, vajaduse korral ka nõu küsides. Kui tekivad raskused laenude tagasimaksmisega, siis tuleb kohe pangaga nõu pidada. Ükski pank ei ole huvitatud halvaks minevast laenust. Riigi loodud sotsiaalne turvavõrgustik töötukassa ja tööturuameti näol peab nüüd näitama oma tugevust.

Kuigi tööpuudus suureneb, ei ole töö Eestis otsa lõppenud. Väga palju oleneb inimeste endi soovist ja tahtmisest, mõeldes näiteks ümberõppele, uue eriala omandamisele, aga võib-olla isegi teise linna või maakonda kolimisele. Töehõive tulevik sõltub väga suurel määral ümberõppest, millele peavad kaasa aitama nii riik, tööandjad kui ka töövõtjad ise, igaüks oma võimaluste kohaselt. Just ümberõpe on sellistes olukordades sageli hakkamasaamise võtmesõna.

Kui Eesti peaminister lubas Eesti viia Euroopa viie rikkama riigi sekka, siis kuhu teie sooviksite riigi juhtida 2011. aasta sügiseks, mil lõpeb teie ametiaeg?

Mina ei luba, aga ma tahan väga, et Eesti sõnastaks nüüd ja kohe oma järgmiseks väljakutseks ühinemise eurotsooniga aastal 2011 või hiljemalt 2012. See on niisama tähtis, nagu oli omal ajal Eesti ühinemine NATO ja Euroopa Liiduga, sest siis muutume me osaks ühest maailma suuremast valuutapiirkonnast. See tähendab usalduse kasvu meie majanduse vastu ja rohkem investeringuid, kaubandust, turiste.

Peale selle loodan eelseisvalt kolmelt aastalt demograafiliste näitajate nihkumist miinusest plussi. Eeldused selleks on olemas. Valest elustiilist, õnnetustest ja hoolimatusest tulenevaid surmajuhtumeid on võimalik drastiliselt vähendada.

Mis muutub tavakodaniku elus, kui meil tohutute pingutustega õnnestubki kroonist euro kasuks loobuda?

Vormiliselt kaob kroon käibelt ja asemele tuleb euro. Edaspidi ei pea teistesse Euroopa riikidesse reisides enam raha vahetama. Samuti kaob vajadus reisil olles kõiki hindu 16ga läbi korrutada, et teada saada, kas kaup on Eesti hindadega võrreldes odavam või kallim.

Eurotsooniga liitumisel on aga väga sügav tähendus Eesti tuleviku jaoks laiemalt. See tagab olulise kindluse Eesti majandusele, avab uued võimalused investoritele ning lihtsustab kaubavahetust meie ettevõtetele. Eesti muutub praegusest veelgi usaldusväärsemaks riigiks ning kuna paraneb meie majanduslik stabiilsus ja kindlus, siis süvenev koostöö eurotsooni riikidega suurendab ka meie julgeolekut. Pole vist juhuslik, et majandusraskused on pannud inimesi näiteks Islandil ümber hindama oma negatiivset hoiakut nii Euroopa Liidu kui ka eurotsooni suhtes.

Kas praegune valitsus tuleb teie hinnangul Eesti riigi juhtimisega hästi toime?

Eesti praegune valitsus on, nagu iga teinegi, teinud häid ja vajalikke, aga ka vähem häid otsuseid. Kasvava majanduse ja üha suurenevate maksulaekumiste tingimustes ei ole tegelikult ju kuigi keeruline valitseda. Nüüd on olukord muutunud ja valitsusel tuleb näidata oma tegelikku sisu. Viimaste nädalate otsused ja valitud suunad on minu hinnangul õiged. Eestis eelistavad inimesed ilustamisele ja hämale selget juttu.

Minu arvates (just minu arvates, sest tegeliku hinnangu annab rahvas valimistel) on valitsus midagi ära teinud siis, kui oleme liitunud eurosooniga. Selleks - mis minu arvates eeldab küll otsekui rahvuslikku kokkulepet töövõtjate, tööandjate ja poliitikute vahel - on olemas reaalne võimalus. Mulle näib, et soov täita see eesmärk pole mitte väga palju nõutud, aga kindlasti mitte ka liiga vähe nõutud. Praegusel valitsusel on piisav mandaat, et sellega toime tulla ja tegutseda kuni järgmiste parlamendi valimisteni. Tööd jätkub.

Pärast suvist kohtumist Venemaa presidendi Medvedeviga pakkusite välja, et Eesti võiks loobuda piirilepingu preambulist, mis teatavasti Venemaad tugevalt ärritas. See algatus ei leidnud enamikus erakondades toetust. Milliseid algatusi suhete parandamisel Eesti võiks veel ette võtta, või on pall ainult Venemaa väravas?

Suhetel kahe riigi vahel on alati kaks otsa. Nagu näiteks vanal maantee sillal üle Narva jõe. Kas olete märganud, et Eesti on korduvalt võtnud jutuks tänapäevase piirisilla ehitamise, olles valmis Vene ametkondadega käed lööma? Sellest on varsti juba kolm aastat, kui Eesti-poolne sillakomisjon esitas Venemaa transpordiministeeriumile esimest korda Narva uue maantee silla eelprojekti lähteülesande. Aga ei midagi ja üksinda ei saa piirisilda ehitada. Nii on ka suhetega meie riikide vahel. Eesti on huvitatud headest ja tõistest suhetest kõigi oma naabritega, ka Venemaaga. Kuid selliste suheteeni jõudmiseks on vajalik, et loobutaks kategoorilises toonis esitatud eeltingimustest ja ähvardustest.

Viimasel ajal on üha rohkem räägitud kodakondsuse saamise protseduuride võimalikust lihtsustamisest mittekodanikele. Milline on teie arvamus?

Sellele küsimusele vastamise algpunkt on väga lihtne ja selge: iga riigi huvi on aidata kaasa kodanikkonna suurenemisele, kuid ükski endast ja oma kodanikest tõeliselt lugu pidav riik ei jaga kodakondsust suvaliselt. Kodakondsuse saamiseks peab iga inimene ikka ise taht avaldama, ent riik peab võimalike uute kodanike suhtes olema piisavalt abivalmis. Kodakondsuse saamise protseduurid ei tohi olla mõttetult keerulised ja jäigad. Eesti riik on seadnud kindlad reeglid, millele kodakondsuse saaja peab vastama, ning nende reeglite täitja peab kodakondsuse ka saama, ilma et tema ette seataks veel mingeid takistusi.

Aga mõtleme nüüd korraks neile ligi 3000 lapsele, kelle mõlemad vanemad on kodakondsuseta. Need lapsed võiksid saada Eesti kodakondsuse lihtsustatud korras, vaid oma vanemate taotluse esitamisega. Kas nende vanemad teavad seda? Kas nad teevad sellekohase avalduse? Kas need noored ise soovivad Eesti kodakondsust? Minu meelest on Eesti atraktiivne ja vaba maa, et julgustada siin elavaid mittekodanikke läbima naturalisatsiooniprotsessi.

Kas hallide passide omanikud või siin elavad Venemaa kodanikud on Eesti jaoks julgeolekuprobleem?

Ma ei pea ühtegi Eestis seaduslikult elavate inimeste gruppi meie riigi julgeolekuprobleemiks.

Kas passi värv näitab inimese lojaalsust Eesti riigile?

Tegelikult on nii kodakondsuseta inimesed kui ka siin elavad Venemaa kodanikud näidanud oma lojaalsust Eesti riigile ainuüksi selle vabatahtliku sammuga, et nad on siia elama jäänud. Järelikult nad soovivad oma elu ja tuleviku siduda just Eestiga. Mul on selle üle hea meel. Mis aga ei tähenda, et ma mõistan seda, kui Eestis pikalt elanud inimene ei taha ühtegi kodakondsust või võtab mõne teise riigi kodakondsuse. Ma küll austan iga inimese vaba valikut, kuid ei mõista seda.

Kuidas kulgevad järgmise aasta 24. veebruaril Ida-Virumaal toimuva kaitseväge paraadi ja piduliku vastuvõtu ettevalmistused?

Väga hästi. Narva on paraadiks ideaalne koht. Ja seda mitte esimest korda - 1996. aasta võidupühal toimus sealsamas Peetri platsil kaitsejõudude paraad, kus osalesid kaitseväge, Kaitseliidu, piirivalve ja päästeameti üksused. Jõhvi kontserdimaja pakub nii pidulikuks kontserdiks kui ka sellele järgnevas vastuvõtuks väga põnevaid lahendusi, mille sarnaseid pole seni kasutatud.

Kontserdi lavastaja on Ida-Virumaalt pärit näitleja ja teatrijuht Üllar Saaremäe ning ma ei kahtle, et me saame näha võimsat etendust. Ma sooviksin, et Jõhvi, Narva ja kogu Ida-Virumaa inimesed saaksid vahetult osa vabariigi aastapäeva pidustustest. Ma tahaksin tuua Eesti riiki teile lähemale ja avaldada seeläbi tunnustust Ida-Virumaale selle eest, mida olete Eesti heaks teinud. Olen kindel, et järgmise aasta 24. veebruar jääb kogu Eesti rahvale, eriti aga Narva ja Jõhvi inimestele meelde kui ilus ja suurepärane pidupäev.